

✉ Re: 10.000 tonna framleiðsla á laxi í Seyðisfirði á vegum Fiskeldis Austfjarða - beiðni um umsögn

Búið til	21.12.2020 14:02:53
Höfundur	Trausti Baldursson
Sent	21.12.2020 14:02:53
Tilheyrir	 202011-0032 - 10.000 tonna framleiðsla á laxi í Seyðisfirði á vegum Fiskeldis Austfjarða - beiðni um umsögn

Efni

Re: 10.000 tonna framleiðsla á laxi í Seyðisfirði á vegum Fiskeldis Austfjarða - beiðni um umsögn
---

Upplýsingar

Sent	21.12.2020 14:02:53	Staða	Imported
Eigandi		Tímamörk	
Skjalalykill	42-0 Umsagnir almennt		
Lykilorð			

Vinnsla

Þátttakendur

Frá	Trausti Baldursson - NI (Trausti.Baldursson@ni.is)
Til	jonsmari@skipulag.is
Cc	skipulag@skipulag.is

Innihald

<p>Tilvísun í málsnr. 202011-0032 (TB)</p> <p>Vísað er til bréfs/tölvupósts frá Skipulagsstofnun, dags. 16. nóvember sl., þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um frummatsskýrslu fyrir 10.000 tonna framleiðslu Fiskeldis Austfjarða á laxi í Seyðisfirði, Sveitarfélaginu Múlaþingi. Beðist er velvirðingar á því hvað það hefur dregist lengi að svara erindinu.</p> <p>Stærstu áhættuþættir við laxeldi í sjó eru að mati Náttúrufræðistofnunar útbreiðsla sjúkdóma, mengun og erfðablöndun við villta laxastofna. Gerð er grein fyrir öllum þessum þáttum í frummatsskýrslunni.</p> <p>Náttúrufræðistofnun vill benda á nokkur atriði sem varða málið og hlutverk stofnunarinnar:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Í samantekt á bls. iv í frummatsskýrslunni segir: „Niðurstaðan er að áhrif á framkvæmdatíma eru talin verða tímabundin og óveruleg á flesta umhverfisþætti en talsvert jákvæð á flesta þætti samfélags. Rekstur fiskeldisins er hugsaður til ótilgreindrar framtíðar og áhrif vara á meðan á honum stendur. Öll áhrif eru metin afturkræf.“ Á bls. ii. segir: „Í heildina verða áhrif á landslag og ásýnd talsvert neikvæð eftir því hvar maður er staðsettur og úr hvað átt er horft en verða að fullu afturkræf.“

Og Áhrif á landslag og ásynd verða bæði óveruleg og talsvert neikvæð en afturkræf.“ Og á bls. iv segir: „ Áhrif á botndýralíf verða talsvert neikvæð. Þau verða þó staðbundin og afturkræf.“

Náttúrufræðistofnun telur ástæðu til að benda á framangreint vegna túlkunar framkvæmdaraðila á því hvað sé afturkræft og hvað ekki. Í framangreindum texta kemur fram að rekstur fiskeldisins sé **hugsaður til ótilgreindrar framtíðar**. Með það í huga verður að líta svo á að hér sem um að ræða rekstur fiskeldis í t.d. fleiri en eina kynslóð manna. Engu að síður eru öll áhrif metin afturkræf. Varla finnst þeim sem ekki líkar við sjókvíar sem hluta af t.d. landslagi/útsýni sínu það vera afturkræft ef þær eru til staða í heila mannsæfi eða meira. Einnig er það varla afturkræft ef mengun undir kvíum er stöðug eða síendurtekin í t.d. 100 til 200 ár. Með þessari túlkun er líklega hægt að fjalla um allt sem afturkræft svo framarlega sem t.d. ákveðnum tegundum hefur ekki verið útrýmt. Setja þarf viðmið um hvað megi flokka sem afturkræft og á hvaða forsendum.

- Í lýsingu á Seyðisfirði segir: „Seyðisfjörður er mest um 17,5 km langur og er breidd fjarðarins mest um 1,7 km. Flatarmál fjarðarins er áætlað 34 km². Í miðju fjarðarins er dýpið um 50-89 m, allt inn undir fjarðarbotn. Meðaldýpi fjarðarins er um 55 m og mesta dýpi um 89 m. Breidd fjarðarminnis móti úthafinu er um 2,3 km og utan fjarðarminnis er 100 m dýpi. Engir neðansjávarhryggir þvera fjörðinn. Fjörðurinn telst þannig mjög opinn fjörður með mikil sjóskipti. Heildarrúmmál sjávar í Seyðisfirði er áætlað um 1,88 km³.“ Hér er því um að ræða þröngan fjörð og í kafla um strauma og dýpt í firðinum kemur fram að straumhraði er frekar lítil og dýpi á eldissvæðum allt niður í 20 metra. Náttúrufræðistofnun telur að skoða þurfi sérstaklega hvort heimila eigi fiskeldi innanlega í friðinum bæði vegna mengunarhættu og vegna ásyndar. Sjá einnig næstu málsgrein.

Á bls. 34. segir: „Brimberg ehf. er með gilt starfsleyfi til kræklingaeldis á tveimur stöðum í firðinum. Samkvæmt 18. gr. reglugerða nr. 540/2020 um fiskeldi skal lágmarksfjarlægð á milli aðila í sjókvíaeldi vera 5 km. Þessi fjarlægðarmörk eiga ekki við hér þar sem eldi Brimbergs ehf. er kræklingaeldi og lýtur þar af leiðandi öðrum lögmálum en ef um væri að ræða eldi á laxfiski.“ Á bls. 80 „Helsta hættan af smiti á milli eldissvæða stafar af beinni straumstefnu á milli eldissvæða. Ekki er talin hættan á að smit berist frá sjókvíaeldi Fiskeldis Austfjarða að kræklingaeldi Brimbergs vegna hugsanlegra sjúkdóma í laxinum, enda óskyldar tegundir.“ Á bls. 59 segir: „Þá er bent á að æskilegra er að meiri eldismassi sé frekar utar í firðinum en innar. Þá telur Hafrannsóknastofnun að ástæða sé til að halda þau lágmarks fjarlægðarmörk milli eldissvæða sem reglugerð nr. 1170/2015 setur.“ Náttúrufræðistofnun telur að skoða þurfi sérstaklega nálægð við kræklingaeldið ekki bara vegna hugsanlegra sjúkdóma heldur ýmissa efna sem geta borist á milli því hér er um matvælaframleiðslu að ræða og þekkt að efni safnast fyrir í dýrum eins og kræklingum sem síða fæðu úr nágrenni sínu.

- Á bls.36. í kafla 4.4 Umfjöllun um óraunhæfa kosti segir: „Tveir kostir, sem mikið hafa verið í umræðunni undanfarin misseri, lokaðar kvíar í sjó og eldi á landi, eru taldir óraunhæfir miðað við þau markmið og forsendur sem þessi framkvæmd byggir á (viðauki 13).“ Í heild telur Náttúrufræðistofnun umfjöllun framkvæmdaraðila um valkosti einhliða þar sem hún tekur mið af forsendum framkvæmdaraðila sem í raun er ekki réttlætjanleg. Rétt er að benda á að við val á svæðum fyrir sjókvíaeldi er tæplega byrjað á því að bera það saman við landeldi á sama stað enda forsendur fyrir vali ekki þær sömu. Það er því vissulega óraunhæft af framkvæmdaraðila að bera þetta saman með þessum hætti. Sjá t.d. bls. 37 þar sem segir: „, Að finna slíkri stöð stað t.d. í og við Seyðisfjörð er erfitt s.s. vegna þess að erfitt er að finna hentugt land og skipulagsferlið er langt. Sá tími sem færi í það er a.m.k. tvöfalt lengri en það myndi taka að koma upp sjókvíaeldi fyrir 10.000 tonna framleiðslu í Seyðisfirði. Staðfræði í og við nágrennið býður ekki upp á að byggja stóra stöð á þessu svæði auk þess sem ýmis konar nábyliréttur og takmarkanir á landnotkun gera það erfitt að finna stórrí landeldisstöð land í og við Seyðisfjörð.“
- Þó það sé ekki hlutverk Náttúrufræðistofnunar að fjalla um kostnað ef það er ekki beinu samhengi við umhverfisáhrif þá er rétt að benda á að bæta þarf umfjöllun um kostnað vegna landeldis og sjókvíaeldis en á bls 37. segir: „Heildarkostnaður í kringum sjókvíaeldisstöð í Seyðisfirði yrði ríflega 2,3 milljarðar króna, en fyrir 10.000 tonna landeldisstöð yrði kostnaðurinn á milli 25-28 milljarða króna.“ Ekki eru ítarlegar útskýringar á þessum mun í frummatsskýrslunni. Það er t.d. samanburður á stofnkostnaði og rekstrarkostnaði fyrir báðar leiðirnar eða samanburður á kostnaði vegna umhverfisáhrifa, þar undir metin kostnaður af neikvæðum umhverfisáhrifum sem verða í sjókvíaeldi samanborið við landeldi o.s.frv.
- Náttúrufræðistofnun fagnar því að gert er ráð fyrir því að nota einnig ófrjóan lax í eldinu og þá væntanlega stefnt að því að auka þann hluta í framtíðinni. Að mati Náttúrufræðistofnunar á eingöng að nota ófrjóan lax í sjókvíaeldi við Íslandsstrendur ekki síst þegar um er að ræða framandi kynbætta laxategund sem getur haft áhrif á villta laxastofna. Í þessu samhengi skiptir það engu máli að mati stofnunarinnar hvort það sé mikið eða lítið af laxi í ám á Austfjörðum. Útbreiðsla laxastofna er hluti af náttúrulegu ferli sem tekur sífelldum breytingum vegna umhverfisaðstæðna hverju sinni og því

ekki hægt að réttlæta framandi tegundir með þeim hætti sem reynt er að gera í frummatsskýrslunni. Út frá náttúruverndarsjónarmiðum snýst málið um það hvort það eigi yfirleitt að heimila starfsemi/laxeldi sem getur breytt villtum dýrum í íslenskri náttúru varanlega þ.m.t. langt út fyrir viðkomandi starfssvæði. Sömu starfsemi er hægt að hafa á landi (eða nota ófrjóan lax) þar sem líkur á neikvæðum áhrifum vegna sjúkdóma eða erfðablöndunar eru margfalt minni eða nánast engar ef rétt er að málum staðið. Náttúrufræðistofnun getur tekið undir þær mótvægisáðgerðir sem lagðar eru til í frummatsskýrslunni og þá sérstaklega notkun á ófrjóum laxi.

Niðurstaða

Að mati Náttúrufræðistofnunar, og eins og áður hefur komið frá hjá stofnuninni, er laxeldi í sjó með framandi tegundum, frjóum laxfiskastofni af norskum uppruna, ekki í samræmi við 1. gr., 2. gr. né 9. gr. laga um náttúruvernd né alþjóða samningu um vernd líffræðilegrar fjölbreytni né heldur leið til að uppfylla heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna. Neikvæðar afleiðingar af laxeldi í sjó eru þekktar og mótvægisáðgerðir virðast ekki hafa komið í veg fyrir þær. Vissulega getur staðsetning á sjókvíaeldi og góður rekstur/mótvægisáðgerðir dregið úr neikvæðum áhrifum. Fræðilegt áhættumat breytir engu um að verið er að taka áhættu með villta laxastofna. Miðað við það ástand sem er í heiminum hvað varðar líffræðilega fjölbreytni, og snýr m.a. að útrýmingu tegunda og tap á mismunandi stofnum af tegundum, ætti eingöngu að nota ófrjóan lax í sjókvíaeldi.

Náttúrufræðistofnun telur með hliðsjón af hlutverki stofnunarinnar að framangreind frummatsskýrsla um sjókvíaeldi í Seyðisfirði veiti fullnægjandi upplýsingar um fyrirhugaða framkvæmd og umhverfi og líkleg umhverfisáhrif hennar og mótvægisáðgerðir, að öðru leiti en því sem kemur fram hér að framan, svo byggja megi álit á henni. Náttúrufræðistofnun leggur annað mat á hugsanleg áhrif framkvæmdarinnar en framkvæmdaraðili sérstaklega hvað varðar notkun kynbættum norskum laxi og telur einnig að skoða verði betur staðsetningu á fiskeldi innanlega í Seyðisfirði. Verði framkvæmdin heimiluð verður að tryggja, með vöktun, að hægt sé að fylgjast með og rekja til upprunans þau áhrif sem villtir laxastofnar geta orðið fyrir. Einnig þarf að mati Náttúrufræðistofnunar, og eftir því sem sjókvíaeldi eykst og það fyrirhugað til lengri tíma, að leggja mat á samlegðaráhrif mengunar frá sjókvíaeldi á sjávarlífríki við stendur landsins, sérstaklega í þeim svæðum þar sem eldi er í mörgum fjörðum. Það þarf því sem fyrst að gera vöktunaráætlanir til að meta áhrif mengunar á lífríki stórra svæða svo hægt sé að sjá hvort og þá hvaða breytingar eiga sér stað og jafnframt hægt að bera niðurstöður úr vöktuninni saman við „upprunalegt“ ástand viðkomandi svæða.

Virðingarfyllt,

Trausti Baldursson
Náttúrufræðistofnun Íslands
Icelandic Institute of Natural History
Urriðaholtsstræti 6-8
210 Garðabær
Sími/Tele: 590 0500
Email: trausti@ni.is (<mailto:trausti@ni.is>)

From: "Jón Smári Jónsson" <jonsmari@skipulag.is>
To: "mulathing@mulathing.is" <mulathing@mulathing.is>; "hafogvatn@hafogvatn.is" <hafogvatn@hafogvatn.is>; "Heilbrigðiseftirlit Austurlands" <haust@haust.is>; "lhg@lhg.is" <lhg@lhg.is>; "postur@minjastofnun.is" <postur@minjastofnun.is>; "Móttaka - NI" <Mottaka@ni.is>; "samgongustofa@samgongustofa.is" <samgongustofa@samgongustofa.is>; "Umhverfisstofnun" <ust@ust.is>; "Vegagerðin - VG" <Vegagerdin@vegagerdin.is>; "Kristinn Magnússon" <kristinn@minjastofnun.is>; "Trausti Baldursson - NI" <Trausti.Baldursson@ni.is>; "Sverrir Aðalsteinn Jónsson" <sverrir.jonsson@umhverfisstofnun.is>

CC:

Subject: 10.000 tonna framleiðsla á laxi í Seyðisfirði á vegum Fiskeldis Austfjarða - beiðni um umsögn

Date: 13.11.2020 13:43:22

Fiskeldi Austfjarða hf. hafa tilkynnt til athugunar Skipulagsstofnunar frummatsskýrslu 10.000 tonna framleiðslu á laxi í Seyðisfirði, Sveitarfélaginu Múlapingi.

Meðfylgjandi er frummatsskýrsla um mat á umhverfisáhrifum ofangreindrar framkvæmdar, en viðaukar verða sendir sér vegna umfangs. Þess ber einnig að geta að vegna umfangs eru viðaukar einungis sendir út með rafrænum hætti auk þess að vera aðgengilegir á vefsvæði Skipulagsstofnunar undir kynningu framkvæmdarinnar.

Samkvæmt 10. gr. laga nr. 106/2000 óskar Skipulagsstofnun eftir umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 24. gr. reglugerðar nr. 660/2015 um mat á umhverfisáhrifum.

Í umsögn skal umsagnaraðili á grundvelli starfssviðs hans gera grein fyrir hvort hann telji að á fullnægjandi hátt sé gerð grein fyrir fyrirhugaðri framkvæmd og umhverfi, umhverfisáhrifum og mati framkvæmdaraðila á þeim, þörf á að kanna tiltekin atriði frekar, mótvægisáðgerðum og vöktun. Einnig óskar Skipulagsstofnun eftir því að í umsögn komi fram, eftir því sem við á, hvaða leyfi framkvæmdin er háð og varðar starfssvið umsagnaraðila. Umsögn óskast send Skipulagsstofnun fyrir 10. desember 2020 einnig á tölvupóstföngin jonsmari@skipulag.is (mailto:jonsmari@skipulag.is) og skipulag@skipulag.is (mailto:skipulag@skipulag.is)

Umsagnarbeiðni ásamt frummatsskýrslu hefur verið póstlögð.

Bestu kveðjur,

Jón Smári Jónsson

Sérfræðingur, svið umhverfismats / Specialist, Environmental Assessment

Skipulagsstofnun - National Planning Agency

Borgartún 7b, 105 Reykjavík, Ísland – Iceland

sími 595 4100

jonsmari@skipulag.is (mailto:jonsmari@skipulag.is)

www.skipulag.is (http://www.skipulag.is)

www.facebook.com/skipulagsstofnun (http://www.facebook.com/skipulagsstofnun)

Viðhengi

image001.gif (2 KB)